

De Wiershoeck-Kinderwerktuin, dinsdag 14 januari 2014

Beste natuurliefhebber/-ster,

“Natuurlijk” was ik ook afgelopen dinsdag weer op fotosafari op De Wiershoeck en de Kinderwerktuin. Het was relatief lekker weer, maar soms wel nogal fris. Gelukkig is de warme koffie dan niet ver weg.

Zoals gebruikelijk keek ik ook nu weer op de boerenkool, maar schijnbaar hebben de rupsen van het groot koolwitje toch het hazenpad gekozen. Ik zag er nog één, maar die had duidelijk te lang gewacht met het besluit om te gaan verpoppen. Deze (dode) rups zal het komend voorjaar niet als vlinder op De Wiershoeck rondfladderen.

Het leek lange tijd dat ik dit keer niets interessants zou ontdekken op de tuinen, maar ook dit keer was het geluk me gunstig gezind.

In het labyrint kwam ik nog wel weer een paar lieveheersbeestjes tegen. Sommige hadden een, in mijn ogen, min of meer acceptabele overwinteringsplek uitgezocht, maar niet ieder lieveheersbeestje had een plaatsje uitgezocht dat enige bescherming of beschutting biedt. Ook de paar blauwe muntgoudhaantjes die ik zag, zaten op nogal in het oog springende plekken.

Op de paaltjes van het “schapenhek” groeien verschillende paddenstoelen. Het oppervlak (structuur en tekening) doet denken aan een elfenbankje, maar of dat een juiste gedachte is valt te betwijfelen.

Ook elfenbankjes zijn er in soorten. Naast het gewoon elfenbankje komen ook het ruig elfenbankje en het fopelfenbankje voor.

Vroeger verbaasde de mensen zich over paddenstoelen. De mensen waren er zelfs een beetje bang voor. Paddenstoelen verschijnen zomaar, lijkt het, en de mensen begrepen niet waar ze vandaan kwamen. Paddenstoelen werden dan ook in verband gebracht met bovennatuurlijke zaken, zoals duivels, heksen en elfen. Aan veel namen van paddenstoelen kan je dat nu nog merken: duivelsei, duivelsbrood, heksenboleet, heksenkringen en elfenbankjes. Omdat er geen duidelijke reden was waarom er soms wel en soms geen paddenstoelen groeiden, verzonnen de mensen vroeger zelf maar een verklaring. Heksenkringen zouden ontstaan waar 's nachts heksen gedanst hadden. Elfen gebruikte paddenstoelen om op te zitten: het elfenbankje.

Ook de naam paddenstoel verwijst nog naar die verzonnen verklaringen. Padden, zo dacht men vroeger, waren de huisdieren van heksen en tovenaars. De paddenstoel is hun zitplaats.

Op de volgende site's vind je een serie foto's van soms prachtige paddenstoelen:
<http://www.pinterest.com/petra5355/paddenstoelen-en-schimmels-en-elfenbankjes-in-de-n/>
<http://www.pbase.com/dewildean/paddestoelen&page=all>

Ik keek ook nog even weer bij de meloenbomen en het is duidelijk te zien dat de winter de natuur nog niet in z'n greep heeft. De knop die ik vorige week ook al fotografeerde was intussen iets verder open gegaan.

Na een verwarmende kop koffie maakte ik nog even een rondje langs de randen van de grote tuin op de Kinderwerktuin. Op het "verscholen" pad tussen de tuin en de afrastering langs het fietspad zag ik een paar weken geleden een witte kluifzwam. Zou hij er nog staan?

Voordat ik bij de plek van de kluiwam was, zag ik een paar grauwe “bolletjes” op het schelpenpad. Het zijn koraalzwammen, maar ik weet niet welke soort het is. Er zijn verschillende soorten die sterk op elkaar lijken.

Ze behoren tot een groep van eenjarige zwammen met meer of minder gesteelde, knotsvormige of meervoudig vertakte, koraalvormige of (natuur)sponsvormige vruchtlichamen.

Knots- en koraalzwammen groeien op de grond of op dood hout, en soms zelfs op ingegraven cocons van verpopte rupsen. De vormen doen niet direct aan een paddenstoel denken. De sporen groeien niet op plaatjes of in gaatjes, maar op of in de uiteinden van de knotsen of koralen.

Even verderop kwam ik niet één, maar een tiental (schijnbaar nogal late) witte kluiwammen tegen. Het is een in Nederland redelijk algemene paddenstoelsoort. De vruchtlichamen verschijnen in de maanden juli tot en met oktober. Ze zijn vooral te vinden in loofbos, op een humusrijke bodem. Een favoriete plek vormen schelpenpaden.

De paddenstoel wordt tot 15 centimeter hoog. De hoed heeft een onregelmatige, gelobde en gekroesde vorm en is vuilwit tot grijs, de “binnenkant” wit tot licht oker-achtig. De holle steel is wit tot bleek bruinig grijs en heeft diepe groeven. De witte kluitzwam is giftig.

De geweizwam is een kleine, knotsvormige of plat cilindrische zwam tot 6 cm hoog. Aan de bovenkant komen vaak vertakkingen voor, waardoor de gelijkenis met een gewei ontstaat. In hun jeugd zijn ze bedekt met een wit poeder. Dit zijn de sporen die in de ongeslachtelijke

fase worden voortgebracht. Later in het najaar gaan ze over tot de geslachtelijke fase. De kleur verandert dan naar zwart en de sporen zitten niet meer aan de buitenkant. De Geweizwam komt zeer algemeen voor gedurende het hele jaar. De zwam is te vinden op dode takken en stronken, vrijwel uitsluitend van loofbomen.

Tot nu toe had ik alleen nog maar vrij fletse vrouwelijke bloeiwijzen van de hazelaar gezien, maar deze bloemetjes zijn mooi op kleur. De vrouwelijke bloemen zitten met drie tot vier stuks in een klein knopje bij elkaar in de oksels van bladeren. Tijdens de bloei zijn de rode stijlen met de stempels te zien; ze vallen dan pas echt op. Na bevruchting groeien de vruchtbeginsels uit tot een noot.

De katjes met mannelijk bloeiende bloemetjes, die uit schubjes en meeldraden bestaan, zijn al aan het eind van de zomer aan de planten te zien als het blad nog aan de struiken zit. In de loop van de herfst kunnen ze nog enige ontwikkeling doormaken, maar tijdens langdurige vorst in de winter staat de ontwikkeling vrijwel stil. Zodra het warmer wordt ontwikkelen de katjes verder en kunnen tot zo'n 12 cm lang worden. Dan zijn ze rijp en geven pollen af aan de lucht. Soms, tijdens erg zachte herfstmaanden, gaat de ontwikkeling wel door en kan de hazelaar al eind december bloeien.

Bij de in dikke schijven gezaagde stam van een omgezaagde populier vlogen groepjes wintermuggen. Ik hoopte dat er eentje op het nog “verse” hout zou gaan zitten, maar dat gebeurde niet. Ik ontdekte wel een zwart streepje van ongeveer één centimeter lang en volgens mij was het een mug. Toen ik het beestje door de lens van de camera bekeek, bleek het (waarschijnlijk) een paartje dansmuggen te zijn in een intiem “tête à tête”.

Dansmuggen zijn gewoonlijk kleine muggen met een gebocheld borststuk, enigszins over de kop gewelfd. Ze lijken op steekmuggen, maar hebben geen geschubde vleugels en korte of geen monddelen. Het mannetje heeft duidelijk veervormige voelsprietten en een slank lichaam; het vrouwtje heeft harige voelsprietten en een stevig lichaam.

In Nederland en België komen ca. 500 soorten voor.

Voelsprietten (antennes) van insecten hebben diverse functies; ze kunnen ermee ruiken, tasten, proeven en luchtbewegingen waarnemen. Omdat het vrouwtje geen veervormige voelsprietten heeft, ligt het voor de hand dat het mannetje met zijn antennes speciale boodschappen kan ontvangen.

Een feromoon is een signaalmolecuul dat boodschappen overbrengt tussen individuen van eenzelfde soort. Bij veel insecten spelen feromonen een belangrijke rol. Met het seksferomoon lokken de vrouwtjes een mannetje. Die moet dat signaal natuurlijk wel goed kunnen ontvangen. Dan is een goede “ontvanger” van groot belang.

Groetjes,

Luit